

Považská knižnica v Považskej Bystrici

v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

Prof. PhDr. Eva Fordinálová, CSc.

* 17.12.1941 Borský Mikuláš

„Nezištná láska je najmocnejší energetický potenciál ľudstva“

VILIAM TUR ÁNY

JUBILEJNÝ DIV

Motto:

Nevie na ten div náš svet sa vynadáva !

Preto k jubileu iba volá VIVAT

dcéra obce BÚRE, dcéra FORDINÁLA !

Vivat EVA, tá ich ozdoba i chvála !

Rodom BÚRANKA, nie div, že vždy sa búri

z h bky duše proti svetu nekultúry !

že z tej h bky duše, z tej jej hlbokosti

pre nás vynára len najrýdzejšie skvosty

Hollého, tých CHVALO-, žia i ŽALOSPEVOV !

Meno HOLLÉHO vždy bude späté s EVOU,

s tým, o s láskou tvorí verná dcéra BÚRÚ

pre nás, pre národ, pre našu ve kú obec,

o chce PREVŽDY tvorí pre svet, pre kultúru

VÔBEC !

Uplynulo viac ako storoie a pol, odkedy sa stal Borský Mikuláš rodiskom alšej významnej osobnosti. Po Jánovi Hollom, bardovi slovenského národa, je to literárna histori ka, poetka Eva Fordinálová. V údive nad údelom stvorenstva i v týchto okolnostiach, zra í sa pred nami krátky výsek neomylného Božieho plánu, synchrónne i zúroenie darovaných talentov. Pani profesorka Fordinálová cie avedomou, obetavou prácou, dokorán otvára okná duše, srdca - šírke i h bke poznania. Investuje, rozmnožuje, znásobuje darovanú hrivnu, a tak v pravý as prináša dobrú úrodu svojmu národu i Darcovi, pretože centrom jej života je Boh. Takto zhromaž uje poklady ducha pravdy, múdrosti, dobra, ktoré nezni í mo ani hrdza.

Neprekvapuje, že bezprostredným, prvoradým výskumným záujmom sa jej stalo dielo Jána Hollého v širších literárno-historických súvislostiach. Skúma tiež ideu slovenskej kres anskej kultúry a národnej suverenity v európskom kontexte, s akcentom na cyrilo-metodskú tradíciu ako slovenské národné kultúrne dedi stvo. Eva Fordinálová, je autorkou mnohých diel o Jánovi Hollom, a tiež významnej výzvy, že za Hollým nemožno da bodku, lebo pri takom monumentálnom diele stále zostáva ešte ve a neobjasneného, nedopovedaného.

Viliam Tur ány, ktorý z bernolákovskej sloven iny prebásnil Hollého do sú asnej sloven iny, ozna uje Prof. Fordinálovú za hlavnú znalky u diela tohto slovenského klasika.

Autorka bádáním Hollého objavuje:

„... stále nové prekvapujúce možnosti na interpretáciu, modifikujúce básnikov profil a provokujúce k alšiemu intenzívnejšiemu skúmaniu. Hollý za ína prezrádza viacej nám než svojim sú asníkom, hoci už v

svojom ase spôsobil v romantickej generácii ideový prevrat. A všetky stopy modernej poézie tvoriacej kontinuitu s domácou tradíciou vedú k nemu...“

„Ke že jeho dielo vyrástlo z hlbokých, mocných a zdravých kore ov slovenskej národnej kultúry, je v om zakódovaný aj náš dejinný rast...“

„Rovnako ako on, odchovaní cyrilometodskou tradíciou, usilujme sa zdôraz ova nadradenos duchovných kvalít nad hmotné! Nepovažujme za slabos to, o je našou najvä šou prednos ou! Pripomínajme odkaz Hollého, že skuto nou slobodou je najvyššia mravná cnos , a nie „právo silnejšieho“ slobodne, nezákonne uchopi koris . Že univerzálna slobodný môže by iba lovek morálne zrelý!“
(Fordinálová cit. z rozhovoru s Judinyovou-Babirátovou)

Po me, vyplávajme v spoločnosti Evy Fordinálovej na hlbokú!

*

Slová ni iace – slová lie iace

„Slová, slová, slová. Za íname sa topí v ich mäťúcej záplave a bolia nás v unavenej hlave...“

„... vysoko duchovne zreli ľudia uprednostujú ústranie a mlánie pred hlučnou tribúnou. Bytostne si uvedomujú zodpovednosť za slovo a poznajú jeho vnútornú energiu, umožňujúcu uvoľnením vstúpiť do reazovej reakcie.“

„Najvýznamnejšie posolstvá pre ľudstvo vznikli v hlbokých mlániach. Aj Kristus sa odobral do púšte sústrediť v sebe najistejšiu energiu. Až potom vyriekol slová, ktoré pôsobia dodnes silnejšie ako všetky terajšie atómové reaktory sveta. A z evanjelií vieme, že urite netrpel

na uvravenos . Každé jeho slovo malo svoje opodstatnenie, je vzácnejšie ako všetko zlato a drahokamy sveta, ktoré sú hmotné. Jeho slová sú duchovná energia pôsobiaca ponad stáročia .“

„Mali by sme si uvedomiť, že naše slová môžu zanechať následky nielen v našom živote, ale aj v živote ľudí nám známych i neznámych. Môžu byť kameňom vrhnutým do priestoru a môžu zasiahnuť kohokoľvek, spätným odrazom i nás. Môžu však byť chlebom na vodách – môžu v núdzi pomôcť komukoľvek, v psychicky hladnej situácii sa môže o s nami podeliť ktokoľvek. Rozbíme zlomyseľ nos vo vlastnom srdci a rozbijeme aj vlastné trápenie a žiaľ!“
(Fordinálová 2001)

Na prahu nového civilizačného cyklu

„Odkiaľ prichádzame? Kto sme? Kam ideme?“ Stratení vo svete i v sebe prestrašení hľadáme ľudský chodník. Prekročili sme bludný kameň, zabudli sme na vlastnú identitu. Nevieme, odkiaľ ideme a kam, nevieme ani to, kde sme teraz. Prípadne ako rozorvaní trubadúri blúdime hnaní vlastnou túžbou od hradu k hradu jednotlivých filozofických systémov, aby sme mohli zistiť, že v mnohých sme síce našli iasť nášho ideálu, ale nikdy nebol kompletný.“

„... Možno predpokladať, že hodnoty, ktoré sústavne prechádzali ľudskými dejinami nezmenené, zostanú hodnotami aj naďalej. Samozrejme, ide predovšetkým o hodnoty duchovné – ich kvalita sa tisícročíami nezmenila a zrejme ani nezmení.“

„... Až zistíme, že duchovná, istá energia je nadradená energii hmoty, zmení sa celý systém nášho myslenia. Zatiaľ je isté iba jedno: starý pancier nám nestačí. Je už pritešný, sputnáva nás, nedovoľuje nám

kona v harmónii s celkom. udstvo už za ína túži po viere, ale ešte má obavu z univerzálnych právd. Lenže práve s ou vkro íme ako s platným cestovným pasom do nového civiliza ného cyklu duchovna.“ (Fordinálová 2001)

Základné otázky bytia

„... lovek musí prekro í hranicu obmedzenia svojej existencie priestorom a asom, aby dosiahol pocit udsky dôstojnej slobody a dohliadol po cie smerovanie svojho úsilia. Tento pocit vedie k rozšíreniu vnútorného sveta loveka – no zároveň aj ku skromnosti z úžasu nad ve kos ou poznania, k zodpovednosti za cestu, ktorou sa k poznaniu približujeme, aby sme prenikaním do asto prekvapujúcich súvislostí objektívneho sveta v re azi prí in a následkov nestratili zo zrete a základné smerovanie, aby sme rozširovali vlastné duševné priestory a pochopili sme jediná skuto nú šancu loveka – spoznáva realitu v celej jej mnohvrstevnosti s vedomím jej univerzálnej podstaty. Viera, udské svedomie, poznanie základného smerovania by mali by poistkami, majú zodpovednos pred udstvom za výsledky a dôsledky vedeckých objavov v materiálnom svete, aby kontrolovali správny trend vývinu udstva.

Pre všetky pokolenia zostáva nemenným jeden základný problém – ich vlastná asová ohrani enos . A preto sa musí každá nová generácia vyrovná s otázkou bytia a nebytia, so zmyslom svojej existencie a so zodpovednos ou v obrane dobra proti zlu. Ak prijmeme túto asovú ohrani enos ako kone nú, teda aj ohrani enos duchovnú, cie svojho úsilia nemôžeme dovidie a nemôžeme sa správne orientova , pretože nám chýbajú základné oporné body. Nevieme, odkia ideme a kam ideme, nevieme, i sa vz a ujeme, alebo i sa vraciame. V tejto základnej orientácii nám prírodné vedy kompas neposkytnú.

A zdevastované myslenie plodí nielen devastáciu životného prostredia, ale aj vnútorného loveka.

Vo vnútornom živote sa devastácia prejavuje ochromením vše udských ideálov v mene materiálneho blahobytu udstva, ktoré však bez rozvíjania morálnych hodnôt loveka zostáva iluzórnym. Nikdy by nebol blahobytom pre všetkých, iba pre silnejších. Odpove ou na našu základnú otázku je vsadenie na šancu duchovna.“

(Fordinálová 2001)

Vô a k dobru

„... Ak by lovek prežíval len dobro, jeho duch by sa nevyvíjal, nezdokona oval by sa. Práve bojom s nepriaznivými podmienkami sa stáva jednotlivec silnejším, odolnejším proti moci zla. My nechápeme, ako sa istými udalos ami a príhodami napl ujú Božie plány medzi udstvom...“

„... Vô a, odvaha, ml anie a múdros – to sú pravé Božie iskry v nás, ktoré nás vedú k rozlišovaniu, o je pravda a o je lož, o je dobro a o zlo. Tieto vlastnosti možno vypestova v sebe cvi ením v sebaovládání. Vô a je prame om sily a živí sa túžbou našej duše po pravde, kráse a múdrosti. Vedie , chcie a odváži sa – bolo vždy bohatstvom múdrych. A ml aním sa získava sila, ktorá ni í vychva ovanie pyšných...“

„... Povinnos ou každého by malo by spoznanie hraníc svojho vnútorného krá ovstva – ako aleko siahajú naše možnosti, a tieto možnosti aj realizova , naplni ich obsahom udstvosti. Treba odovzda všetky svoje sily v prospech iných – v prospech dobra. Nezištná láska je najmocnejší energetický potenciál udstva. Ale

musíme sa pre vedome rozhodnúť a denne trénovať aspoň jedným dobrým iným...“ (Fordinálová, 2001)

Návrat k hodnote slova

„Závratná inflácia slov! Rozkrútená celosvetovým znehodnotením základných ľudských hodnôt. Ako v kráľovstve krivých zrkadiel sa dobro zamieňa a za naivitu, cnosť za zbabelosť, hmotné bohatstvo za zmysel života, spravodlivosť za pokrytectvo, skromnosť za pasivitu, rezignáciu, nie za vnútornú duchovnú akumuláciu, sústreďovanie duchovnej energie.“

„... Slová, slová – ahostajne padajúce krupobitie zlomyseľnej spoločenskej konverzácie. Slová, slová – ako ventil psychicky trpiaceho ľuďka. Slová treba vedome vrátiť do systému, na to miesto v ňom, ktoré im patrí, aby sme si uvedomili zodpovednosť za ne. O aký systém ide? Jednoznačne vychádza tento rad: duch, myšlienka, slovo, spoločenské vzťahy, život ľudského spoločenského...“

„... Naša racionalistická civilizácia sa všemožne usilovala ducha znefunkčovať, ale osi vnútornejšie v nás stále neprestáva po ňom túžiť. V dôsledku jeho vytlačenia kamsi do zakázanej trinástej komnaty sa dostavil. Prejavil sa v narušení správnej funkcie ostatných článkov. Ak sme sa dobrovoľne vzdali ducha a zodpovednosti za myšlienky, necítíme zodpovednosť ani za slová, spoločenské vzťahy, ľudské spoločenské. A tak sa slová stávajú obeťou: sú využívané, alebo zneužívané. Manipuláciu s nimi, akho rozoznáme nie pod a idey, v mene ktorej sa deklarujú, ale ich vstupujú do jednoty s inými. Manipulujeme so slovami, vytláčame ich pôvodný význam...“

„... Ak úprimne chceme ozdraviť ľudské spoločenstvo, musíme vyslobodiť ducha a opäť ho uviesť na trón, o ktorý bol neprávom olúpený.

Po úľahu som o istom indiánskom kmeni, ktorého príslušníci veria, že veľký Boh Manitou pridelil pri narodení každému loveckému istý počet slov a keď si ich vyčerpá, zomrie. Treba si dobre uvážiť hodnotu slova, akoby vždy s ním išlo o život. Hoci v našej kultúre nejde o jeho dôležitosť, o kvalitu ľudského života a úvážlivosť vo vzťahu k slovu ide vo všetkých kultúrach.“ (Fordinálová 2001)

astí a celok

„... nielen vo vede, ale aj v bežnom každodennom živote potrebujeme pre spoluprácu nás, jednotlivých problémov v celku ľudstva, vyššiu inteligenciu – múdrosť. Vzdelanie a múdrosť nie sú totožné. Vzdelanie vedie k špecializácii, múdrosť k pochopeniu celku. Na túto tému Maeterlinck v eseji Múdrosť a osud píše: „Múdrosť je skôr akousi chuťou našej duše než produktom nášho mozgu. Žije nad rozumom; preto vlastnosť opravdivej múdrosti je robiť tisíce takých vecí, ktoré rozum neuznáva, alebo uznáva iba po dlhom čase.“ A dodáva: „Nie rozum, ale láska musí byť nádobou, v ktorej sa pestuje opravdivá múdrosť. Rozum a láska spoločne prudko zápasia v duši, ktorá sa dvíha, ale múdrosť vyrastá z mieru, ktorý sa nakoniec rozchodí uje medzi láskou a rozumom. A tento mier je tým hlbší, čím viac ustúpil rozum pred láskou, čím jej dal väčšie právo...“ (Fordinálová 2001)

Kam až?

„Kam až budeme rozširovať hranice svojich majetkov“? – pýta sa Seneca mocných svojich ias...“

„Základný problém ľudskej nespokojnosti: túžba po hmote. Túžba vlastní ...“ „... Senecove výzvy k stoickému duchovnému vzdorovaniu mamonu – a tým aj vrtkavosti Š asteny - nás nenarušene oslovujú doteraz.“ „... Dnes, keď sa tvrdí, že za peniaze sa dá kúpi všetko, skutočne už zostáva nepredajná iba dimenzia duchovná. Pokusy ovládnuť ľudské vedomie prostredníctvom masmédií a ovplyvňovať ho reklamami „podprahového“ i „nadprahového“ vnímania, do duchovnej dimenzie isteže nemožno zaradiť, iba ak ako nebezpečný rádioaktívny odpad.“

A predseda: o čo vlastne ide? Aj keby napokon iba jediný lovek ovládol celú planétu, aj tak vždy môžete ležať iba v jednej spálni. Nikoho nie je to, kde nie je. A naliehavo platia najmä Kristove slová: „ o je platné loveku, ak aj celý svet získa a vlastnú dušu stratí?“ Honobenie hmoty je rakovina duše. Nemožno ho zastaviť, kým samo nezničí svojho nositeľa.“ (Fordinálová 2001)

as oddeľovania zrna od pliev

„... Nezabúdajme, že slovo bohatstvo v sebe obsahuje ako základ slovo Boh. Teda bohatstvo treba chápať ako Boží dar. A ten sa nedá získať neestnými prostriedkami. Ide o dar duchovný. A tu platí iný zákon: čím viacej dávaš, tým viacej dostávaš, získavaš. Čiže mám dojem, že nastal čas oddeľovania zrna od pliev. Plevy lietajú okolo nás, zavŕš nám vletia do oka a pália nás, nevidíme jasne. A zrná rozvážne akajú na svoj čas, kedy vydadajú bohatú úrodu. Nie, nemám na mysli sedieť so

založenými rukami, ale kona v súlade s Božími i ľudskými morálnymi zákonmi. Pánu Bohu musíme vychádza v ústrety pri naplnení jeho plánov.

Domnievam sa, že nadchádza čas skutočných kresťanov: statočných, vnútorne bohatých ľudí, ktorí stále zachrajujú tento svet. Musí prísť čas, keď dané slovo bude záväznejšie ako medzinárodná zmluva. Zaiste príde čas, keď nahliadneme do hlbokých skrýš našich duší, aby sme z nich vyložili bez úžitku ležiace skvosty a položili ich do otvorených rúk našich blížnych. Prechádzame týmto časom plným napätia ako katarziou. Musíme sa o istí vlastným poznaním. Iba tak získame múdre a chápujúce srdce, jednotu slova a inu. Príde čas pochopenia; zistíme, že najdôslednejšou ochranou ľudských práv je dôsledné aplikovanie Desa božích prikázaní v našom živote.“ (Fordinálová 2001)

O zmysle života

„... Každý z nás svojím životom pracuje na stavbe katedrály, ktorej hlavným architektom je Boh. Každá bytosť má svoj podiel na práci pod a svojich schopností. Akákoľvek vekinnosť, hoci sa vidí nepatrná, má svoj nezastupiteľný význam, pretože je súčasťou gigantického staveniska. A toto vedomie o veľkosti celku, ktorý pomáhame budovať, nám dáva nadšenie, silu a vnútorné pochopenie, že o konaní, musíme robiť starostlivo, precízne, presne, lebo aj od kvality nášho aj keď malého podielu závisí veľký finálny výsledok.“

„Musíme duchom stále smerovať „nad seba“, ma v mysli, že budujeme Božiu katedrálu. Veľkosť, vznešenosť celku, ktorý pomáhame tvoriť, dodáva veľkosť a vznešenosť nášmu poslaniu, formuje v každom z nás vedomie hrdého, užitočného loveka...“

„Prejavom vedomej spolupráce na Božej katedrále je láska k blížnemu. V duchovnom zmysle i tu platí Exupéryho myšlienka: „Vybudova lo neznamená iba tka plachty, ku klince, študova hviezdy, ale prebudi u všetkých lásku k moru, ktoré je jedno a v jeho svetle už niet rozporov – iba spolo enstvo lásky.“

„Tým morom je nekone ný Duch a lo ou spolo né budovanie udskeho sveta. Spolo ný cie nás zjednotí v spolo nom záujme a v spolo nej láske.“ (Fordinálová 2001)

*

Eva Fordinálová

**Už od po iatku bolo
na po iatku Slovo**

a dal si svojmu udu svoje meno,
ustanovil si Nitru ako sväté mesto
Metodovo
a naša vlas sa stala Tvojou zasnúbenou
zemou.

Slovenská zem je Tvojou plodonosnou
vinicou,
Ty si jej hospodár, ochranca, jej spása,
chrá si ju pred chamtivou rukou
cudzincov,
ke Ti ju diviak obžiera a po ná zver ju
spása. (Ž 30,14)

Ty Slovom zaže nad svojimi hrozbu
chmár,

*zbav svoj ud všetkých jeho súžení,
rozjasni, Pane, nad Slovenskom svoju
tvár*

a nech sme Tvojou láskou chránení.

Eva Fordinállová

i preto držíš moje ústa nemé,

*že nevidíš ni v mojom srdci, mozgu,
o by si zaslúžilo vyslovenie
a obsahovalo by v sebe vzlet a iskrú
božskú?*

*i preto držíš, Pane, moju dušu v tieni,
že prahne za tým, o je prchavé a hmlisté,
kým sama nezatúži po Prameni
a sama s túžbou za Svetlom sa vystrie?*

*i preto držíš všetky slzy vo mne
dávaš im dozrie v h bke temnejúcich
mra ien,
kým nebudú dos mocné zhasi pustošiace
ohne,
kým múdra z omylov ich do Tvojich rúk
nevypla em?*

Eva Fordinállová

Sonáta svetla

*Ku Tebe dvíham svoju dušu,
Ako sa k nebu vinie réva;
prúdi mi miazga lásky v cievach,
ke k Tebe s túžbou dvíham dušu.*

*Bola som dlhý as sk ú ená,
bez svetla útechy, prame a,
bez cesty, kompasu, zmätená,
stratená ove ka bez mena.
No Ty si našiel moju dušu,
lú Tvojej lásky zasiahol ma,
nasvietil cestu do domov:
ku Tebe dvíham svoju dušu!*

Eva Fordinálová

Sonáta túžby

*Za oknom prelieta krajina Záhoria-
kadere borovíc s nitkami striebra briez;
od t stia vo vetre beží dáž cez polia,
cez piesky ku jelšiam, tam ho už aká les...*

*Nezamením a za iné,
ty krása drsná, zádum ivá!
Však pre o sa mi zavše sníva
o inej krajine?*

*Ke za ou odídem, prekro ím zemský
prah,
azda ke príjmu ma nebeské nádvoría,
až budem študova v nebeských knižniciach,
v snoch budem po u šum borovíc Záhoria.*

Eva Fordinálová

Letná sonáta

Mám v záhrade srdca stovky sviežich pukov;

*slobodná a ahká, vo ná, radostná som
ako meliak nad medovou lúkou:
vzlieta k slnku, spieva, opája sa jasom.*

*Stres, chlad a nepokoj,
krajina hmiel a tiem...
nebol to len zlý sen,
zlá mora, Pane môj?*

*Bzu ím chvály, opájam sa jasom,
vzlietam nad ah ená Tvojou jemnou rukou,
nekone ne vo ná, vzdušná, radostná som
a v srdci mám stovky nedo kavých pukov.*

Eva Fordinálová

Skalická sonáta

*Na lipovom v šku za hradbami mesta
je oáza mieru, pokoja a ticha,
tu duch dejín rovnomerne, nevzrušene
dýcha,
len správy z inej dimenzie zavše v lístí
zašelestia.*

*rieda áut za riedou sa honí,
duní tep mesta nepokojný,
ke z viníc sk zne ve er omámený z voní,
rozoznejú sa diskotéky, zvony...*

*Tu však unavenej duši premieta sa tíšivý klip:
tí, o pred nami už prešli bránou poznania
a asu
a zazreli bezhrani nú plnos bytia,
nadpozemskú krásu,*

*šepkajú si o minulom, o budúcom
so šumom líp.*

Eva Fordinálová

Odratávanie

*Už znovu za ínajú gaštany
od ukáva as jesene.
Viac máme za sebou, než o je pred nami.*

*A predsa podnes mnohé, o je láska, stále nevieme.
Len dáž nám bude tíši noci bezsenné.*

Eva Fordinálová

Jesenné brezy

*Na mesto sp cha, v mojej mysli sneží,
stmelo sa v nej z íchsi odmietavých slov.
No nado mnou mám moje sestry brezy,*

*vedú ma domov cestu od s z cudzou, neznámou
a žlto, ži livo mi žiaria nad hlavou.*

Eva Fordinálová

Sklamanie

*Na sklo okna mi búcha
zmoknutý vietor.*

Zatúžil po kútiku tepla a sucha?

*O i plné s z! Ktovie, s kým sa cestou stretol.
Budeme ml a dvaja. Viem, že nepovie to.*

Eva Fordinálová

Novembrový dáž

*Mám v svojej klenotnici prázdno.
Blyštia sa iba staniolom obalené klamy,
aby som celkom nedopadla na dno.*

*Ale tam v parku borovice skrehnutými prstí kami
priehrštím sypú do trávy priezra ne íre drahokamy.*

Eva Fordinálová

Pochopenie

*Nie je už v každom udskom stretnutí
za iatok sklamaní a rozlú ení?
Naše cesty sú samé zákruty.*

*o na tom naša túžba zmení?
Musíme múdrie v osamení.*

Eva Fordinálová

Krvavá ruža

*Zasiahol si ma láskou, Pane môj,
tá rana vo mne kvitne dokrvava
a je mi bolesti aj krásy živý zdroj.*

*Patrí Ti všetko: duša, srdce, hlava,
tá ruža boda túžbou neprestáva.*

Eva Fordinálová

V aka!

*Som osamelá, moje cesty tiež,
chodníky úzke, iba pre jedného,
v samote mi však múdros zjavuješ.*

*Ovievaš elo svojou nehou,
u iš ma spoznáva zmysel dobrého a zlého.*

Eva Fordinálová

Po spovedi

*Už znovu vnímam bzukot, spev,
drozdy sa ku mne z parku hlásia,
zvú ma do vtá ích tajomstiev.*

*Kvet z puku srdca roztvára sa
a rosí mi dla Božia krása.*

**

aleké svetlá rodnej dediny

*Ml iace šero októbrového ve era v kupé, za oknom, vo mne.
Nezrátam, ko kokrát som už cestovala touto tra ou, stanicou, na ktorej
som už dávno nastúpila do svojho osobného vlaku, a už asi nikdy na
nej nebudem vystupova . Stanicou rodnej dediny. Vždy iba záchvev*

nostalgie – ako pri premietnutí nemého filmu. Rozhodnuté, scenár definitívny, príbeh nezmenite ný!

Ml anie podfarbené starým klavírom kdesi z podvedomia, dávnou lyrickou melódiu. Bo avá nostalgia, práve pre túto definitívnos , lebo mnohé by som v tom príbehu rada zmenila, upravila, vynechala.

aleké svetlá rodnej dediny. Dobrý názov pre film? Rozstrihaný na jednotlivé okienka, vyberám si ich z kotú a pamäti náhodne, usilujem sa ich sklada do epizód možno trochu odlišných, než boli v skuto nosti. Ale je minulos ešte skuto nos ou? Je iba rozstrihaný nemý film v našej réžii. Je to sebapoznanie. o a pre o by som vynechala, o a pre o by som zmenila, o a pre o by som upravila. Lenže najvä šmi ma rozochvieva práve to, o ma najvä šmi bolelo. Údery zvonka, ktoré ma vykresávali znútra. Ale aj zážitky nehy, ktoré ma tak ve mi bolia práve preto, že mi tak ve mi chýbajú...

o upravi ? o zmeni ? o vynecha ? Iba pochopi . Prejs nezmenite ným príbehom ako katarziou.

(Fordinálová 2013)

Dozrievanie

*Prí , Pane ticha, a vstúp do dverí môjho srdca svojim krokom pokoja!
V jeho sie ach mám ešte ve a škv n a prázdnoty, ale Ty ich jediným poh adom vypáliš a prázdnotu naplníš lie ivou vô ou.*

V zaobla enom popoludní zah benom do oraz sústredenejšej meditácie, ešte než dozrie do uvo ujúceho prúdu s z, sedím s rovnakým zah bením pred širokou obrazovkou obloka. as ani nie

na premýšľanie, ale na úplné vyprázdnenie mysle pre prijatie vyšších darov.

Prí , Pane ticha, vstúp v šepote dažďa a vo ajúceho prísľavom jari, obdar ma duchom pokoja, radosti a zmierenia! Samotu som potrebovala, aby som sa mohla rozvíjať. Teraz cítim, že dozrievaš, aby som pochopila. Ešte presne netuším o, len cítim, že mi myseľ a srdce naplní aš hmlou: hmlovina ako vesmír, ako Božia nevyčerpatelná, nekonečná priestrannosť, plná všetkých možností, plná tajomstva ako lovek, ktorého milujeme. A v tom všetkom mám pochopiť, o z toho patrí mne a oho sa musím vedieť zrieknuť, aby som dosiahla duševný mier: pokoj, radosť, zmierenie. Prestať túžiť po poznaní tajomstva loveka, ktorého milujeme, dopátrať sa poznania o sebe. i skutočne milujem, alebo iba túžim vlastniť.

Prí , Pane ticha, vstúp k nám svojím krokom pokoja!

(Fordinálová 2013)

TAJOMNÉ PRAMENE V NÁS

Eva Fordinálová

Eva Fordinálová – Tajomné pramene v nás

Literárna historička, poetka a univerzitná profesorka Eva Fordinálová, rodáčka z Borského Mikuláša, určite patrí medzi tých, ktorí vieru a umenie chápu podobne, ak nie rovnako, ako François Mauriac, francúzsky básnik a románopisec ľudského srdca, ako ho nazval básnik slovenskej katolíckej moderny Karol Strmeň, ktorý v knihe *V o verím* uviedol, že už samotná existencia umenia je pre neho nezvratiteľným dôkazom, že Boh jestvuje a je Láskou. Mauriacovo konštatovanie dokazuje Eva Fordinálová nielen dlhodobým výskumom života a tvorby svojho rodáka, katolíckeho kňaza, spisovateľa a prekladateľa Jána Hollého, o ktorom vydala monografie *Aký si, Ján Hollý?* (1985), *Idey Hollého v ideológii romantizmu* (2000), *Ján Hollý 1785 – 1849* (2003) a *Ján Hollý v slovenskom národno-kultúrnom vedomí* (2007), ale najmä svojou básnickou tvorbou – je autorkou piatich básnických zbierok (*Vôňa a Záhoria*, *Neprestanem sa hľadať*, *Chystám Ti miesto*, *Stretlo ma svetlo* a *Z hĺbokosti duše*) a jednej publikácie úvahových reflexií *Ranné zamyslenia* (2001) –, s dominanciou prírodných motívov (láska k svojmu rodisku – Záhoriu) i vnútorného chápania krásy prírody, v kontraste ktorej stojí často ľudská bezohľadnosť, utápanie sa v bolesti i smútku. Eva Fordinálová svojou poéziou zväčša kotví v prístave jemnej duchovnej lyriky, pričom z nej vychádza nielen prosebný tón o Božiu pomoc, ale prekonáva aj rady tvrdých priezračných

prímrazkov, chystajúc miesto vo svojej duši Tomu, ktorý je nezmerate nou Láskou a veri v Neho znamená milova .

V najnovšej knihe s názvom Tajomné pramene v nás, ktorú vydalo Literárne informa né centrum v roku 2013, nám Eva Fordinálová predstavuje našu vlastnú národnú literárnu históriu v polyfónii tej svetovej, a to cez prizmu esejistického štýlu, ím publikácia nadobúda rozmer ve mi zaujímavého ítania. Nazerá do zrkadla dejín kultúrnosti a pobáda k tomu, aby sme sa kone ne nebáli uzrie vlastnú tvár, zdeformovanú predstavou „cudzích zrkadiel“, a spoznali tak skuto né tajomné pramene v nás. Jej výzvou je motto z úvodu publikácie, prevzaté z almanachu Zora: „Národ, ktorý sa neopúš a, nebýva opustený“ (s. 5). K nemu zárove dodáva, že ak budeme h ada v sebe, nájdeme sa vo svete.

Tajomné pramene v nás sú tak o odha ovaní toho, o udržalo pri živote povedomie národnej svojbytnosti Slovákov, o našej národnej duchovnej kultúre, ktorá sústavne pretrváva už viac ako tisíc rokov a aj o potrebe rehistorizácie literárneho výskumu, založenej na prebádaní „genetického kódu“ národnej literatúry a jej osobitného prínosu do celosvetového umeleckého fondu. Od historického pozadia našej kultúry – podanej skuto ne živým jazykom, atraktívnym pre všetky generácie ítate ov (ve za zmienku stojí Fordinálovej chápanie územia dnešného Slovenska ako v histórii najdôležitejšej križovatky európskych obchodných ciest, ktoré boli v podstate „stredovekou internetovou sie ou“ s. 15) – cez aspekt budovania

základného vlasteneckého povedomia, vychádzajúc z cyrilo-metodskej tradície (Eva Fordinálová zdôrazuje fakt, že obaja solúnski bratia prišli do vyspelého prostredia usporiadaného stredoeurópskeho štátu, pri om na tomto mieste možno spomenúť, že i slovenský etymológ Cyril A. Hromník v publikácii Sloveni, Slováci, kde sú Vaše korene (2010), spomína podobne ako Fordinálová pripravenosť obyvateľov Veľkej Moravy na prijatie a pochopenie trojedinosti Boha – Svätej Trojice – na základe indo-slovanských kontaktov) a objasňujú fundament národnej identity Slovákov i na báze štátneho znaku i unikátnej dvadsiatej modlitby Kyjevských listov, ktorá vyjadruje prvýkrát v dejinách Európy národné cítenie etnickej skupiny, až po predstavenie a analýzu literárnych skvostov typu Nitra milá, Nitra... i iných piesní, ktoré sme prijali za svoje národné dedičstvo, prichádza Eva Fordinálová k záveru, že to, o čom nám chýba je vedomosť o sebe, „poznánie vlastnej hodnoty, vlastnej kultúry, vlastných dejín, koreňov, z ktorých rastieme“ (s. 141). Východisko z tohto nelichotivého stavu nachádza v snahe „poufukovať zaprášené, urobiť si isto v sebe i v ôkol seba, spoznať vlastnú hodnotu, získať sebaúctu, dôstojnosť. Lebo tej sa lovek nikdy nesmie vzdať!“ (s. 141).

Cestu Slovákov k sebe samým vníma najmä vo vývinových etapách osvietenstva, klasicizmu a romantizmu, pretože práve tu možno sledovať rozhodujúcu dimenziu, ktorá dáva nášmu národnému obrodeniu zmysel, a tým je zakorenenosť v kresťanstve a vo viere, že

racionalistické a duchovné si nemá odporova . Úsilie Bernoláka, Bajzu, Fándlyho, Hollého, Papánka i celého Slovenského u eného tovarištva reflektuje v obrovskej láske k národu, prízvukujúc, že všetci vsadili na jednu kartu – urobi všetko o sa dá pre „slávu slovenskej kultúry“ (s. 72). Všíma si tiež dôležitú prácu Šafárika, Kollára i Štúra, pretože vykonali ve a nielen pre slovanskú (ako sa zdôraz uje najmä pri prvých dvoch menovaných), ale aj slovenskú národnú ideu.

Môžeme teda skonštatova , že Eva Fordinálová publikáciou Tajomné pramene v nás proces spoznávania vlastných hodnôt i získania sebaúcty a dôstojnosti ve mi s ubne naštartovala, ve ako uvádza Vladimír Petrík vo svojom hodnotení na obálke knihy, autorka vidí podstatu práve „v duchovnosti ako prazáklade našich národných archetypov. (...) Fordinálovej koncepcia vyplynula aj z jej náboženskej orientácie. Najmä však z nespokojnosti so sú asným stavom nášho národného vedomia, ktoré sa kedysi v ase Cyrila a Metoda zrodilo, potom sa ukrylo do podvedomia, znovu sa prihlásilo v ase bernolákovcov a štúrovcov a dnes sa akosi rozplynulo v konzume, materializme a globalizácii.“

Ján Gallik

*

„...Poetka z rodnej obce Jána Hollého, ktorému sa odborne venovala v Poslednej sonáte zbierky Z hĺbokosti duše napísala: „*Od trate doznieva tep kolies vzdialený / a v mysli kone ne po túžbach ticho je, / ako ke umelci vkladajú nástroje / do puzdra ml ania, tíchnucej ozveny*“ (Posledná sonáta). Niet dôvodu, aby aj ona vložila svoj nástroj „do puzdra ml ania“. Má v sebe ešte ve a nevyspievaných piesní s vô ou spirituality.

Neprotire íme jej, ke hovorí v úvode Sonáty putovania“ „*Som tu len cudzinec / som tu len do asne, / kým zložím archu z pliec / a boles do básne*“. Avšak doži íme jej, o hovorí v závere: „*Šetri ma, Pane môj, / a daj mi silu nies / túžbu aj nepokoj / do Mesta všetkých miest.*“ (Július Pašteka. Doslov.)

**

Eva Fordinálová

Minisonet

*Až príde as a vyberieš ma, Pane,
z môjho milovaného Záhoria
do svojej všemohúcej dlane,*

*vyprš na z mojej duše celé more pokoja,
miluj ho nežne – ako ja.*

Eva Fordinálová

Kolobeh

*Ja viem, že zavše prichádzajú dni,
ke vnútri zm knu všetky piesne,
ke v srdci sa nám vy udní,
ke hlava o ažie a klesne,*

*ke všetky ohne povypása dáž
a mys ou klope vytrvalo,
ke nikoho, ke ni už ne akáš –
ni , o by svietilo a hrialo...*

*Svet sa však stále rúti k premene.
V ml aní zrejú nové sily,
z jesenných daž ov pijú pramene,
aby sa zjari rozzvonili*

*a rozoznali všetky piesne v nás
a roziskrili v srdci nehu:
pre jar sa oddá prija zimomráž
v životnom rušnom kolobehu.*

Eva Fordinálová

Vábenie

*Stoj pri mne, Pane, v tejto nebezpe nej chvíli,
odním ten kalich odo m a!
Záhadne sily obsadili
kompletný priestor môjho vedomia.*

*Vzoprie sa sama? Nevie ako.
Myšlienkam márne vravie Nie!
Z dia ky zve znova za zázrakom
závratné, zvodné zvonenie.*

*Aj ke svet bude pár dní sivý
a krídla sa mi odlomia,
môj Pane, bu mi milostivý,
odním ten kalich odo m a!*

Eva Fordinálová

Túženie

*Výšavy môjho detstva,
žiariace nebo za tmy:
vrá mi, môj Pane, aspo na de vrá mi
vzopätú k letu dušu môjho detstva!*

*Dia avy môjho detstva,
clivý hvizd vlakov za agátmi:
vrá mi, môj Pane, aspo na de vrá mi
priestrannú dušu môjho detstva!*

*Nádeje letia nad tiaž zemskej súše
a lístok do neba bol permanentne platný –
vrá mi, môj Pane, aspo na de vrá mi
priezra ný zázrak detskej duše!*

,Eva Fordinálová

Božie dlane

*Ve ké je tajomstvo a sila Tvojej lásky, Pane!
Vybrala som sa h ada a,
no Ty si mal už pripravené pre m a nežné dlane.*

*Nech prázdne dni sa nevrátia!
Skry ma do svojho objatia!*

Eva Fordinálová

Záhorie

*Aká je noc vo avá a hebká!
Dáž šuchorí po záhrade
ako ierna sliepka.*

*Hrabe, zobká, prelietava, plno ho je všade.
Do pieso ných smädných polí zlaté vajcia kladie.*

Zoznam bibliografických odkazov:

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Slová ni iace – slová lie iace. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum, s. 27. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Na prahu nového civilizačného cyklu. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum, s. 8. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Základné otázky bytia. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 9. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Vô a k dobru. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 22. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Návrat k hodnote slova. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 26. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. asti a celok. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 29. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Kam až? In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 41. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. as oddeovania zrna od pliev. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 42. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. O zmysle života. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 60. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Už od poiatku bolo na poiatku Slovo. In: *Z hlbokosti duše*. Bratislava: LÚ . s.7. ISBN 978-80-7114-838-8.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. i preto držíš moje ústa nemé. In: *Z hlbokosti duše*. Bratislava: LÚ . s. 11. ISBN 978-80-7114-838-8.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Sonáta svetla. In: *Z hlbokosti duše*. Bratislava: LÚ . s. 47. ISBN 978-80-7114-838-8.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Sonáta túžby. In: *Z hlbokosti duše*. Bratislava: LÚ . s. 55. ISBN 978-80-7114-838-8.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Letná sonáta. In: *Z hlbokosti duše*. Bratislava: LÚ . s. 57. ISBN 978-80-7114-838-8.

- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Skalická sonáta. In: *Z hlbokosti duše*. Bratislava: LÚ . s. 58. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2013. Dozrievanie. In: *Mystika Záhoria*. Skalica: Záhorské múzeum v Skalici. s. 41. ISBN 978-80-85446-76-0.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Odratávanie. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 20. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Jesenné brezy. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 20. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Sklamanie. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 25. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Pochopenie. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 32. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Krvavá ruža. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 55. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Novembrový dáž . In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 28. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. V aka! In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 83. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Božie dlane. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 88. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Po spovedi. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚ . s. 95. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2008. Vô a Záhoria. In: *Minisonet*. Skalica: Záhorské múzeum. s.58. ISBN 978-80-85446-58-6.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2008. Vô a Záhoria. In: *Kolobeh*. Skalica: Záhorské múzeum. s.16. ISBN 978-80-85446-58-6.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2008. Vô a Záhoria. In: *Vábenie*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 62. ISBN 978-80-85446-58-6.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2008. Vô a Záhoria. In: *Túženie*. Skalica: Záhorské múzeum. s.15. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2008. Vô a Záhoria. In: *Záhorie*. Skalica: Záhorské múzeum. s.19. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2013. aleké svetlá rodnej dediny. In: *Mystika Záhoria*. Skalica: Záhorské múzeum v Skalici. s. 75. ISBN 978-80-85446-76-0.

GALLIK, Ján, 2014. Eva Fordinálová – Tajomné pramene v nás. In: *Dimenzie* [online]. Ro . XIV, . 6. [cit. 2014-08-05]. ISSN 1335-9959. Dostupné z: http://www.casopisdimenzie.sk/1_listovanie_casopisom/2014_06_07/index.html

JUDINYOVÁ-BABIRÁTOVÁ, Jana. Hollého pravé slovo v pravý as: rozhovor s literárnou vedky ou a poetkou Evou Fordinálovou.[online]. 2008 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z: <http://www.litcentrum.sk/rozhovory/rozhovor-s-literarnou-vedkynou-a-poetkou-evou-fordinalovou>

KERNÝ, Dušan D. Moderná objavite ka Jána Hollého pre sú asnos . Historický odbor Matice slovenskej udelil Cenu Daniela Rapanta. [online]. 20012[cit. 2014-07-09]. Dostupné z: <http://snn.sk/moderna-objavitelka-jana-holleho-pre-sucasnost/>

HOLLÝ,Milan FORDINÁLOVÁ Eva prof. PhDr. Csc. [online].2012 cit. 2014-07-09]. Dostupné z: http://www.ezahorie.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=3932%3Afordinalova-eva-prof-phdr-csc&catid=82%3Aosobnosti&Itemid=14&lang=za

CINTULOVÁ, O ga. Historicky prvá estná ob ianka obce Borský Mikuláš Eva Fordinálová. [online]. 2012 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z: <http://www.borskymikulas.sk/cestna-obcianka-obce.phtml?id3=74599>

FORDINÁLOVÁ, Eva. Za Jánom Hollým nemožno da bodku... In:Búranské zvesti [online]. 2014 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: http://www.borskymikulas.sk/download_file_f.php?id=455800

Názov: **Prof. PhDr. Eva Fordinálová, CSc.**

„Nezištná láska je najmocnejší energetický potenciál ľudstva“

Zostavil: Elena Kaplanová

Vydavateľ : Považská knižnica v Považskej Bystrici

Rok vydania: 2014